

گزارش «وطن امروز» از شرایط تجاری ایران در ۶ ماه نخست سال ۱۴۰۱

صادرات، موتور محرکه توسعه

رشد ۱۳ درصدی صادرات در نیمه نخست سال جاری رشد تجارت با کشورهای همسایه و آفریقایی در دولت سیزدهم

تجارت از رشد ۴۵ درصدی صادرات به کشورهای حاشیه دریای خزر خبر می‌دهد و اظهار می‌کند: بر اساس آمارهای گمرکی در ۵ ماه نخست سال جاری، صادرات ایران به کشورهای حاشیه دریای خزر ۸۱۴ میلیون دلار بوده است که نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۴۵ درصد رشد داشته است. رحمت‌الله خرمالی افزود: در میان ۴ کشور حاشیه دریای خزر، بیشترین درصد افزایش صادرات محصولات ایران در این مدت به کشورهای آذربایجان (۸۴ درصد)، ترکمنستان (۴۰ درصد) و فدراسیون روسیه (۳۱ درصد) اختصاص داشته است. اواسط مهر نیز معاون اول رئیس‌جمهور در دومین مجمع اقتصادی خزر شرکت و پیشنهادات موثری را در جهت توسعه روابط ایران و کشورهای حاشیه دریای خزر مطرح کرد. ایجاد منطقه آزاد تجاری مشترک میان کشورهای ساحلی خزر جهت مانع‌زدایی از توسعه و خنثی‌سازی تحریم‌ها، تشکیل منطقه آزاد مشترک، ایجاد کریدور سبز ترانزیتی و تشکیل کمیته همکاری نفت و گاز از جمله محورهای پیشنهادی ایران در این مجمع بود که توسط مخبر مطرح شد.

رشد ۲۸ درصدی تجارت ایران و اتحادیه اروپایی
مبادلات تجاری ایران و اتحادیه اروپایی در ۸ ماه نخست سال جاری میلادی (دی تا مرداد ۱۴۰۱) با رشد ۲۸ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل به بیش از ۳ میلیارد یورو رسیده است. مبادلات تجاری ایران و ۲۷ عضو اتحادیه اروپایی در ۸ ماه نخست سال جاری میلادی (دی تا مرداد ۱۴۰۱) با رشد ۲۸ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۳ میلیارد یورو رسیده است. اتحادیه اروپایی از ماه ژانویه تا آگوست (دی تا مرداد) ۲۷۷ میلیون یورو کالا از ایران وارد کرده که این رقم نسبت به مدت مشابه سال قبل رشد ۳۱ درصدی داشته است. واردات اتحادیه اروپایی از ایران در ۸ ماه نخست سال ۲۰۲۱ (دی تا مرداد) بالغ بر ۵۵۵ میلیون یورو اعلام شده بود. صادرات اتحادیه اروپایی به ایران در ۸ ماه نخست امسال نیز رشد ۲۸ درصدی داشته و به ۲ میلیارد و ۶۷۶ میلیون یورو رسیده است. کشورهای اروپایی در مدت مشابه سال قبل ۱ میلیارد و ۹۴۰ میلیون یورو کالا به ایران صادر کرده بودند.

آلمان بزرگ‌ترین شریک تجاری ایران در میان کشورهای اروپایی طی ۸ ماهه ۲۰۲۲ (دی تا مرداد ۱۴۰۱) بوده است. کل مبادلات ایران و آلمان در این دوره با رشد ۸ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل مواجه شده و به یک میلیارد و ۲۱۴ میلیون یورو رسیده است. صادرات آلمان به ایران در ۸ ماه نخست سال جاری میلادی ۹ درصد افزایش یافته و به یک میلیارد و ۲۲ میلیون یورو رسیده است. واردات کالاهای ایرانی به مقصد آلمان در ۸ ماهه امسال نیز با افزایش ۴ درصدی مواجه شده و به ۱۹۲ میلیون یورو رسیده است. آلمان در مدت مشابه سال قبل ۹۲۹ میلیون یورو کالا به ایران صادر و ۱۸۴ میلیون یورو کالا از ایران وارد کرده بود.

تجارت ۵۰ میلیارد دلاری در ۶ ماه
اگر بخواهیم وضعیت کلی تجارت کشور را در نیمه نخست سال جاری بررسی کنیم، طبق آخرین گزارشات آماری، میزان وزنی تجارت خارجی کشور در نیمه اول سال جاری به میزان ۶۸ میلیون و ۱۰۳ هزار تن بوده است. در ۶ ماه ابتدای امسال ۵۱ میلیون و ۷۸۳ هزار تن کالا به ارزش ۲۴ میلیارد و ۲۵۱ میلیون دلار صادر شد که این میزان صادرات از حیث وزن و ارزش ۱۲ درصد کاهش و به لحاظ ارزش ۱۳،۲۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این مدت ۱۶ میلیون و ۳۲۰ هزار تن کالا به ارزش ۲۶ میلیارد و ۲۱ میلیون دلار وارد شد که از حیث وزن ۱۴،۷۲ درصد کاهش و از لحاظ ارزش ۱۳،۱۵ درصد افزایش داشت.

بروپان مایع‌شده، متانول، بوتان مایع شده، گاز طبیعی مایع شده و پلی‌اتیلن گرید فیلم ۵ قلم اول کالاهای صادراتی در این مدت بودند که به ترتیب ۲ میلیارد و ۱۷ میلیون دلار، یک میلیارد و ۳۳۵ میلیون دلار، یک میلیارد و ۱۶۵ میلیون دلار، ۹۷۷ میلیون دلار و ۹۷۶ میلیون دلار از ارزش کل صادرات را به خود اختصاص دادند. حدود ۲۶،۵ درصد از ارزش کل کالاهای صادراتی ایران در این مدت به ۵ قلم کالای فوق‌الذکر اختصاص داشت. کشورهای عمده مقصد کالاهای صادراتی ایران شامل چین با ۷ میلیارد و ۸۴۲ میلیون دلار، عراق با ۳ میلیارد و ۳۸۲ میلیون دلار، امارات با ۳ میلیارد و ۱۱۲ میلیون دلار، ترکیه با ۲ میلیارد و ۶۲۶ میلیون دلار و هند با ۹۰۴ میلیون دلار بود. بر اساس این گزارش ۵ قلم اول کالاهای وارداتی به کشور در نیمه اول امسال شامل برنج به ارزش یک میلیارد و ۲۱۸ میلیون دلار، گندم معمولی یک میلیارد و ۱۹۱ میلیون دلار، ذرت دامی یک میلیارد و ۱۷۱ میلیون دلار، دانه سویا ۹۲۵ میلیون دلار و گوشی تلفن همراه ۸۶۷ میلیون دلار بوده است؛ ۵ قلم اول کالاهای وارداتی حدود ۲۰،۶۳ درصد ارزش کل واردات را در این مدت به خود اختصاص داد. بر اساس این گزارش، در ۶ ماهه امسال امارات عربی متحده با ۷ میلیارد و ۲۰۶ میلیون دلار، چین با ۶ میلیارد و ۸۴۶ میلیون دلار، ترکیه با ۲ میلیارد و ۶۸۰ میلیون دلار، هند با یک میلیارد و ۳۸۰ میلیون دلار و فدراسیون روسیه با ۸۷۶ میلیون دلار کشور اول مبدأ واردات بوده‌اند.

از ۱۵ میلیارد و ۲۱۱ میلیون دلار در سال ۱۳۹۵ و ۱۶ میلیارد و ۲۶۴ میلیون دلار در سال ۹۶ به ۱۶ میلیارد و ۲۲۵ میلیون دلار در سال ۱۳۹۷ و ۱۱،۳ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۸ و به حدود ۱۱،۹ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۹ رسیده است اما در سال ۱۴۰۰ صادرات غیرنفتی ایران به ۱۱ کشور عضو شانگهای (اعضای رسمی و ناظر) با رشد قابل توجه ۷۳ درصدی به ۲۰ میلیارد و ۵۹۶ میلیون دلار رسیده است. این مقدار رشد صادرات بیش از ۴ میلیارد دلار از صادرات ایران به اعضای شانگهای است. در مجموع ظرفیت بزرگی در ۶ ماه نخست سال جاری نیز حجم صادرات ایران به کشورهای عضو شانگهای به ۱۰ میلیارد و ۷۲۵ میلیون دلار رسیده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد بیش از ۱۲ درصدی را نشان می‌دهد. بر این اساس هرچند صادرات ایران به اندازه واردات از شانگهای رشد نکرده اما تراز تجاری ایران و شانگهای مثبت ۹۶۱ میلیون دلار به نفع کشورمان است. در اقتصاد ظرفیت بزرگی در ۳ اقتصاد اعضای شانگهای بویژه در ۳ کشور چین، هند و روسیه برای ایران می‌بایست که در صورت افزایش سهم صادرات، می‌توان سبب متنوعی از کالاها را برای بازار سازمان شانگهای تدارک دید.

افزایش ۴۵ درصدی صادرات به کشورهای حاشیه دریای خزر
ایجاد نگاهی ویژه به توسعه همکاری‌های مشترک در ۲ محور، کشورهای حوزه شرق بویژه چین و هند و کشورهای حوزه اوراسیا بویژه کشورهای حاشیه دریای خزر، می‌تواند شیوه‌ای مؤثر و راهگشا برای برون‌رفت از تنگنای اقتصادی موجود و گشودن پنجره‌ای از امید برای گشایش‌های لازم در مسیر افزایش تجارت و بهبود وضعیت اقتصاد کشور باشد. بررسی وضعیت تجاری ایران با کشورهای حاشیه دریای خزر نیز حکایت از رشد این صادرات دارد. مدیرکل آسیای میانه، قفقاز و روسیه سازمان توسعه

با ۸،۹ میلیارد دلار و رشد ۲۱ درصدی، ترکیه با ۶،۱ میلیارد دلار و رشد ۱۴۱ درصدی، امارات با ۴،۹ میلیارد دلار و کاهش ۸ درصدی، افغانستان با ۱،۸ میلیارد دلار و کاهش ۲۰ درصدی و پاکستان با ۱،۳ میلیارد دلار و رشد ۲۴ درصدی، ۵ مقصد اول کالاهای صادراتی ایران به ۱۵ کشور همسایه در سال ۱۴۰۰ بودند. بر اساس آمارهای گمرک صادرات غیرنفتی کشور در ۵ ماه نخست امسال به ۹ عضو سازمان همکاری اقتصادی اکو با ۷ میلیون و ۳۱۶ هزار تن، به ۴ میلیارد و ۱۱۸ میلیون دلار رسید که این میزان با رشد ۴۰ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل همراه بوده است. سازمان همکاری اقتصادی «کو» به لحاظ پتانسیل‌های اقتصادی و منابع غنی و سرشار مهم‌ترین سازمان همکاری اقتصادی در منطقه محسوب می‌شود که ایران نیز عضو آن است. بررسی وضعیت اقتصادی کشورهای عضو این سازمان نشان می‌دهد برای مثال بخش کشاورزی سهم عمده‌ای در تولید ناخالص داخلی و درآمدهای صادراتی آنها دارد و نسبت قابل توجهی از جمعیت فعال این کشورها در بخش کشاورزی اشتغال دارند. از این رو این بخش بویژه تجارت خارجی آن از اهمیت کلیدی برخوردار است و می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در تعیین جهت و موقعیت کلی توسعه اقتصادی اعضا داشته باشد و ایران می‌تواند نقش خود را در این بخش پررنگ‌تر کند. به دلیل کم‌توجهی سال‌های اخیر به بازارهای تجاری منطقه‌ای ایران، ظرفیت کشور به تصرف دیگر رقبا درآمده و حضور اقتصادی ایران را با دشواری‌هایی روبه‌رو کرده است. با این حال بررسی وضعیت تجارت خارجی ایران با این کشورها در ماه‌های اخیر حاکی از تغییر این روند است.

صادرات ۱۱ میلیارد دلاری به شانگهای در ۶ ماه
همان‌طور که پیش‌تر بیان شد، ایفای نقش فعال و مؤثر ایران در پیمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای از جمله راهبردهایی است که موجب توسعه صادرات و جهش تجاری کشور می‌شود. یکی از نتایج عضویت دائم ایران در پیمان شانگهای نیز در طول این مدت قابل مشاهده است و رشد صادرات ایران به اعضای این پیمان حکایت از همین امر دارد. نگاهی به آمارهای گمرک ایران نشان می‌دهد میزان صادرات غیرنفتی ایران به اعضای فعلی سازمان شانگهای

۱۵ سال اخیر بی‌سابقه بود. سال ۹۹ حدود ۲۸ میلیون دلار، سال ۹۸ حدود ۸۸ میلیون دلار، سال ۹۷ حدود ۲۷ میلیون دلار، سال ۹۶ حدود ۳۷،۴ میلیون دلار، سال ۹۵ حدود ۴۳،۲ میلیون دلار، سال ۹۴ حدود ۲۳،۱ میلیون دلار، سال ۹۳ حدود ۲۲،۸ میلیون دلار و سال ۹۲ حدود ۳۸،۸ میلیون دلار کالا از ایران به کشورهای آفریقایی جنوبی صادر شده است. سال ۹۱ حدود ۲۷،۵ میلیون دلار، سال ۹۰ حدود ۴۱،۲ میلیون دلار، سال ۸۹ حدود ۵۵ میلیون دلار، سال ۸۸ حدود ۴۵،۸ میلیون دلار، سال ۸۷ حدود ۱۹،۶ میلیون دلار (کمترین میزان در ۱۵ سال اخیر) و سال ۸۶ نیز ۳۷،۷ میلیون دلار صادرات ایران به آفریقایی جنوبی بوده است.

دادوستد ۲۴ میلیارد دلاری
با کشورهای همسایه
افزایش تجارت و رشد صادرات یکی از مؤلفه‌های اصلی تقویت اقتصاد است که با توجه ویژه به دیپلماسی اقتصادی و افزایش سطح کیفیت کالاها و خدمات این مهم اتفاق خواهد افتاد. ایران علاوه بر منابع طبیعی، از موقعیت جغرافیایی ویژه‌ای برخوردار و محل عبور کریدورهای شمال- جنوب و شرق- غرب است، همچنین همسایگی ۱۵ با کشورهای مهمی برای تجارت در اختیار کشورمان قرار داده است. در جهان امروز که همکاری‌های منطقه‌ای و یکپارچگی منطقه‌ای در دستور کار بسیاری از دولت‌ها قرار گرفته، دولت سیزدهم بیش از پیش سیاست تجارت با همسایگان را در اولویت قرار داده است. به نظر می‌رسد استفاده از ظرفیت سازمان‌ها و گروه‌های منطقه‌ای می‌تواند فرصت‌های تجاری مناسبی را در اختیار ایران قرار دهد.

آمارهای گمرک ایران نشان می‌دهد تجارت ایران با همسایگان در نیمه نخست امسال از مرز ۲۴ میلیارد دلار گذشته است. از این رقم ۱۲،۳ میلیارد دلار به صادرات ایران و ۱۱،۸ میلیارد دلار به واردات از این کشورها مربوط می‌شود. بدین ترتیب در ۶ ماهه سال جاری، تراز تجاری با ۱۵ کشور همسایه نزدیک به ۵۰۰ میلیون دلار مثبت بوده است.

نیمه نخست امسال ۳۸ میلیون و ۵۶۰ هزار تن کالا به ارزش ۲۴ میلیارد و ۱۹۸ میلیون دلار بین ایران و ۱۵ کشور همسایه ایران مبادله شده که نسبت به نیمه نخست سال قبل از لحاظ ارزش ۷ درصد رشد داشته است. با وجود رشد ۷ درصدی در ارزش تجارت غیرنفتی کشور با کشورهای همسایه، شاهد کاهش ۱۸ درصدی در وزن کالاهای مبادله شده هستیم. این در حالی است که در مدت مشابه پارسال، ارزش تجارت غیرنفتی ایران با همسایگان ۲۲ میلیارد و ۶۱۴ میلیون دلار بوده است. تجارت ایران با همسایگان در سال ۱۴۰۰ با رشد ۲۳ درصدی در وزن و ۴۳ درصدی در ارزش، بیش از ۱۰۰ میلیون تن کالا به ارزش ۵۱،۹ میلیارد دلار بود. سال گذشته یکصد میلیون و ۱۳۱ هزار تن کالا به ارزش ۵۱ میلیارد و ۸۷۵ میلیون دلار بین ایران و ۱۵ کشور همسایه تبادل شد که ۷۵ میلیون و ۴۴۵ هزار تن به ارزش ۲۶ میلیارد و ۲۹ میلیون دلار سهم صادرات ایران به این کشورها و ۲۴ میلیون و ۶۸۶ هزار تن به ارزش ۲۵ میلیارد و ۸۴۶ میلیون دلار نیز سهم واردات بوده است. سال گذشته با افزایش ۱۲ درصدی در وزن و ۲۹ درصدی در ارزش کالاهای صادراتی به کشورهای همسایه مواجه و در واردات نیز رشد ۶۸ درصدی در وزن و ۶۰ درصدی در ارزش را شاهد بودیم. درباره میزان صادرات به کشورهای همسایه عراق

گروه اقتصادی: صادرات به عنوان موتور محرکه و پیشران اقتصاد و مسیر ورود کشورهای به بازارهای جهانی نقش مهمی را در عرصه اقتصاد بازی می‌کند. تقویت ظرفیت‌های تولید، تسهیل بسترهای اشتغال و هموار کردن مسیر توسعه صادرات نقش دولت را به عنوان تضمین‌کننده سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی پررنگ‌تر می‌کند.

از سال ۱۳۷۶، بیست‌ونهم مهر به عنوان روز ملی صادرات نامگذاری شد. نامیدن یک روز از روزهای سال به عنوان صادرات، ضمن ترویج فرهنگ صادرات در میان توده مردم، فرصتی برای تقدیر از فعالان اقتصادی، تبادل افکار، شناخت گیرها و تنگناها و بررسی راهکارهایی برای رسیدن به هدف والای جهش صادرات است. با اینکه چند روزی از روز ملی صادرات گذشته اما بد ندیدیم به این بهانه وضعیت صادراتی کشور را بویژه در طول دولت سیزدهم مورد بررسی و ارزیابی قرار دهیم.

بررسی آخرین آمارهای تجاری کشور حکایت از رشد تجارت ایران در طول ۶ ماه ابتدایی سال ۱۴۰۱ دارد. طبق آخرین آمارهای گمرک از وضعیت تجاری کشور در نیمه نخست سال جاری ارائه کرده است، میزان واردات به ۲۶ میلیارد دلار و صادرات غیرنفتی به ۲۴ میلیارد دلار رسیده است که به ترتیب نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۳،۱۵ و ۱۳،۲۲ درصد رشد را تجربه کرده است. البته تراز تجاری کشور هنوز منفی است و دولت‌مردان باید در راستای مثبت کردن این تراز اقدام کنند.

به گزارش «وطن‌امروز»، یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های دولت سیزدهم در جهت خنثی‌سازی تحریم‌ها توسعه متوازن روابط اقتصادی با کشورهای همسایه و ایجاد نقش فعال و مؤثر در پیمان‌های مختلف منطقه‌ای و بین‌المللی همچون پیمان شانگهای، خزر و... بود. این مجموعه اقدامات ضمن تسهیل تجارت ایران با سایر کشورهای زمینه‌سازی برای ورود سرمایه‌گذار خارجی و ریل‌گذاری برای ورود به بازارهای مختلف بود.

نتایج کوتاه‌مدت این اقدامات که تنها یک سال و اندی از عمر دولت سیزدهم سبزی شده، در وضعیت تجاری کشور قابل مشاهده است. رشد میزان صادرات و واردات در طول ۶ ماه اخیر، گسترش مبادی وارداتی و کاهش دپوی کالا در گمرکات تنها چند نمونه از نتایج قابل مشاهده این اقدامات است.

جهش ۲۷ درصدی تجارت با آفریقا
آفریقا از جمله بازارهایی است که در طول یک دهه اخیر مغفول بوده است. قاره سیاه شامل ۵۲ کشور است که بسیاری اقتصادی در حال توسعه و رو به رشد دارند. این اقتصادها قطعاً نیاز به واردات دارند و در این حوزه کالاهای ایرانی می‌توانند سهم بالایی از بازار را به خود اختصاص دهند.

چندی پیش قائم‌مقام باشگاه تجار ایران و آفریقا از رشد ۲۷ درصدی تجارت ایران با آفریقا در نیمه نخست امسال خبر داد و گفت: خط جدید هوایی مستقیم ایران و آفریقا تا یک سال دیگر راه‌اندازی می‌شود. سیدروح‌الله لطیفی، سخنگوی سابق گمرک نیز درباره میزان تجارت ایران با آفریقا اظهار داشت: تجارت ۶ ماهه ایران با آفریقا، یک میلیون و ۳۳۷ هزار و ۵۰۰ تن کالا به ارزش ۷۶۱ میلیون و ۵۰۰ هزار دلار بوده که نسبت به مدت مشابه با آفریقا در وزن و ارزش ۲۷ درصدی در ارزش همراه بوده است. وی افزود: از این میزان، یک میلیون و ۳۸۲ هزار تن کالا به ارزش ۷۱۰ میلیون دلار صادرات ایران به آفریقا بوده که با رشد ۲۴ درصدی همراه بوده است. لطیفی گفت: واردات ایران از آفریقا به ۵۶ هزار تن کالا به ارزش ۵۲ میلیون دلار بوده که با رشد ۶۹ درصدی در وزن و ۹۰ درصدی در ارزش همراه بوده است. سخنگوی سابق گمرک درباره مقاصد صادرات ایران به آفریقا گفت: ۷ مقصد اول صادرات ایران به آفریقا به ترتیب آفریقایی جنوبی با بیش از ۲۱۰ میلیون دلار (رشد ۱۰۲ درصدی)، موزامبیک با ۱۴۵ میلیون دلار (رشد ۲۱۱ درصدی)، نیجریه با ۱۱۵ میلیون دلار (رشد ۱۶۳ درصدی)، غنا با ۷۶/۵ میلیون دلار (کاهش ۶۶ درصدی)، ساحل‌عاج با ۴۰ میلیون دلار (رشد ۲۰۷ درصدی)، کنیا با ۳۱ میلیون دلار (کاهش ۱۸ درصدی) و تانزانیا با ۲۷ میلیون دلار (کاهش ۲۸ درصدی) در ۶ ماه نخست امسال بودند. وی افزود: ۷ کشور اول فروش کالا به ایران در قاره آفریقا نیز به ترتیب تانزانیا با ۱۴،۵ میلیون دلار، کنیا با ۱۰،۵ میلیون دلار، آفریقایی جنوبی با ۵،۳ میلیون دلار، غنا با ۵ میلیون دلار، کنگو با ۴،۷ میلیون دلار، سیشل با ۳،۳ میلیون دلار و مصر با ۳ میلیون دلار بودند. قائم‌مقام باشگاه تجار ایران و آفریقا توضیح داد: در نیمه نخست امسال ۴۰ کشور مقصد صادراتی کالای ایرانی در قاره آفریقا بودند و از ۱۹ کشور این قاره هم کالا وارد ایران شده است. لطیفی افزود: خط هوایی مستقیم بین ایران و کشورهای آفریقایی نیز با همت باشگاه تجار ایران و آفریقا و ورود گروه کسب‌وکار بین‌المللی الفجر تا یک سال آینده راه‌اندازی می‌شود و برای حضور در نمایشگاه بین‌المللی فیداک سنگال نیز اقدامات مناسبی انجام شده است.

۳۰،۵ درصد صادرات ایران به قاره آفریقا در امسال به کشورهای آفریقایی جنوبی بوده است. صادرات کشورمان به آفریقایی جنوبی سال ۱۴۰۰ به ۲۵۴ میلیون و ۲۶۷ هزار و ۵۸۰ دلار رسیده بود که این میزان نسبت به سال ۹۹ با رشد ۵۷۰ درصدی همراه بود که با وجود تحریم‌ها در

کشور	میزان صادرات ایران (میلیون دلار)	درصد تغییرات صادرات
عراق	۳۳۸۲	-۱۲
امارات	۳۱۱۲	۳۹
ترکیه	۲۶۴۶	۱۴
افغانستان	۷۹۲	-۲۱
پاکستان	۵۶۱	۳
عمان	۵۴۲	۹۵
آذربایجان	۴۳۳	۷۲
روسیه	۳۳۹	۲۵
ترکمنستان	۲۰۶	۴۲
ارمنستان	۱۷۷	۱۴
کویت	۸۲	۲۶
قزاقستان	۷۵	-۶
قطر	۶۵	-۱۳
بحرین	۴	۳۱

منبع: گمرک